

T.C.
BURSA VALİLİĞİ

BURSA
EKONOMİK VE SOSYAL
GÖSTERGELER
2017

ÖNSÖZ

Bursa, 2.901.396 nüfusu, 17 ilçesi, 1'i büyükşehir olmak üzere 18 belediyesi ve km² ye düşen 278 kişilik nüfus yoğunluğu ile önemli illerimizden biridir.

Bursa ilinin tarihi; Anadolu topraklarının tarihi ile bütünleşmiştir. Şehrin oluşumu ve gelişimi antik çağlardan günümüze tarım, ticaret, üretim ve nihayet sanayi temelinde gerçekleşmiştir.

Ülke sanayimiz açısından önemli bir konumda olan ilimizin, çağdaş dünyanın getirdiği yenilikler neticesinde sanayi, turizm ve tarım başta olmak üzere her alanda gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde ağır bir rekabetle karşı karşıya olduğunu bilmeyenimiz kalmamış olsa gerektir.

İşte bu ekonomik, sosyal ve kültürel rekabetle baş edebilmek toplumun her kesiminin sağlam ve sağlıklı bilgilendirilmesi ile mümkün olabilecektir. Çağımızda bilgi; tükenmeyen ve her gün yeniden üretilen bir kaynak olarak her türlü sosyal ve iktisadi faaliyette en önemli ve temel girdi haline gelmiştir.

1 Ocak 2016 ile 30 Aralık 2016 arası verileri içeren bu yayının amacı da; Bursa ilinin ekonomik, sosyal, kültürel vb. varlıklarına ait sayısal verilerini ilgililere sunularak XXI. yüzyılın gelişmiş, çağdaş, refah ve küresel rekabet düzeyi yüksek ve sürdürülebilir büyümeyi benimsemiş bir Bursa'nın oluşumuna katkıda bulunmaktır.

Ümidim odur ki; bu çalışmamızın da katkısıyla Bölge insanımız, kamu kurumları ve özel sektör kuruluşları koordineli ve özverili çalışmalarıyla Bursa'mızı istenilen düzeye ulaştıracaktır.

İzzettin KÜÇÜK

Vali

İÇİNDEKİLER

	SAYFA NO
ÖNSÖZ	
I. İL HAKKINDA GENEL BİLGİLER	1
II. İDARİ YAPI VE NÜFUS	2
III. EKONOMİK YAPI	4
1. İŞ VE ÇALIŞMA HAYATI	4
2. SANAYİ	7
3. TARIM	10
4. DIŞ TİCARET	20
5. ENERJİ	23
6. ULAŞTIRMA	25
7. KAMU GELİR/GİDER DURUMU	27
8. BANKACILIK	28
9. EKONOMİK AKTÖRLER	31
10. BEBKA VE KOSGEB FAALİYETLERİ	33
IV. EĞİTİM	34
V. SAĞLIK	39
VI. KÜLTÜR VE TURİZM	43
VII. SPOR	47
VIII. SOSYAL HİZMETLER	49
IX. ASAYİŞ VE GÜVENLİK	56

I. İL HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Nüfusu	2.901.396
Yüzölçümü (km ²)	10.882
Yüzölçümü Bakımından Sırası	27
Nüfus Yoğunluğu (km ² /Nüfus)	278
İthalat (Bin \$)	8.708.019
İhracat (Bin \$)	9.771.688
Dış Ticaret Hacmi (Bin \$)	18.479.707
Ülke Dış Ticaret Hacmindeki Payı (%)	6,35
İl Limanlarında Yükleme - Boşaltma Yapılan Toplam Gemi Sayısı	4.034
İş Kanununa Tabi Toplam İşyeri Sayısı	72.627
Sosyal Güvenlik Kapsamında Çalışan Sayısı	914.973
Sosyal Güvenlik Kapsamında Emekli Sayısı	494.295
Sosyal Güvenlik Kapsamında Bakmakla Yükümlü Sayısı	1.269.959
Sosyal Güvenlik Kapsam Oranı	99,00
Kayıtlı İşgücü	160.972
Kayıtlı İşsiz	75.305

II. İDARİ YAPI VE NÜFUS

NÜFUS VE ARTIŞ HIZI

İLÇESİ	2014	2015	2014-2015 Nüfus Artış Hızı (‰)	2016	2015- 2016 Nüfus Artış Hızı (‰)
Büyükorhan	11.396	10.774	-55	10.421	-33
Gemlik	103.390	105.484	20	107.139	16
Gürsu	74.827	79.540	63	84.326	60
Harmancık	6.873	6.574	-44	6.551	-3
İnegöl	242.232	249.091	28	255.032	24
İznik	42.727	42.467	-6	42.530	1
Karacabey	80.594	80.573	0	81.629	13
Keles	13.123	12.773	-27	12.452	-25
Kestel	52.938	54.959	38	57.818	52
Mudanya	80.385	83.174	35	86.426	39
Mustafakemalpaşa	99.651	99.781	1	99.753	0
Nilüfer	375.474	397.303	58	415.818	47
Orhaneli	21.563	20.371	-55	19.656	-35
Orhangazi	76.143	76.669	7	77.297	8
Osmangazi	813.262	826.742	17	841.756	18
Yenişehir	52.215	52.591	7	53.061	9
Yıldırım	640.746	643.681	5	649.731	9
GENEL TOPLAM	2.787.539	2.842.547	19,5	2.901.396	20,5
TÜRKİYE	77.695.904	78.741.053	13,4	79.814.871	13,5

Bursa ‰20,5 lik bir nüfus artış hızıyla Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Özellikle Gürsu, Kestel, Mudanya, Orhaneli ilçelerindeki artış hızı Türkiye ortalamasının 3-6 katı seviyesindedir. Oransal olarak çok yüksek görülmesi de Osmangazi ilçesinde bir senede 18.515 kişilik bir artış olmuştur.

Osmangazi ilçesi 841.756 kişilik nüfusu ile Türkiye'nin en kalabalık 4. ilçesi konumundadır.

NÜFUSUN YOĞUNLUĞU

İLÇESİ	Yüzölçümü (km ²)	2015 Nüfusu	2015 Nüfus Yoğunluğu (Nüfus/km ²)	2016 Nüfusu	2016 Nüfus Yoğunluğu (Nüfus/km ²)	2015-2016 Nüfus Yoğunluğu Değişimi (Kişi)
Büyükorhan	124	10.774	87	10.421	84	-3
Gemlik	413	105.484	255	107.139	259	4
Gürsu	118	79.540	674	84.326	715	41
Harmancık	365	6.574	18	6.551	18	0
İnegöl	1.044	249.091	239	255.032	244	6
İznik	753	42.467	56	42.530	56	0
Karacabey	1.247	80.573	65	81.629	65	1
Keles	640	12.773	20	12.452	19	-1
Kestel	423	54.959	130	57.818	137	7
Mudanya	346	83.174	240	86.426	250	9
Mustafakemalpaşa	1.472	99.781	68	99.753	68	0
Nilüfer	909	397.303	437	415.818	457	20
Orhaneli	764	20.371	27	19.656	26	-1
Orhangazi	476	76.669	161	77.297	162	1
Osmangazi	1.165	826.742	710	841.756	723	13
Yenişehir	224	52.591	235	53.061	237	2
Yıldırım	399	643.681	1.613	649.731	1.628	15
GENEL TOPLAM	10.882	2.842.547	273	2.901.396	278	6
TÜRKİYE	783.562	78.741.053	102	79.814.871	104	2

III. EKONOMİK YAPI

1. İŞ VE ÇALIŞMA HAYATI

BURSA İlinin ekonomisinde öne çıkan ekonomik faaliyet biçimleri;

- ✓ İşyeri ve çalışan sayılarına göre Bursa, Marmara Bölgesi'nde İstanbul'dan sonra 2. sırada bulunmaktadır.
- ✓ Bursa, Türkiye'nin toplam kayıtlı istihdamından yaklaşık yüzde 5'lik bir pay almaktadır.
- ✓ Bursa sanayisinin ve ihracatının temelinde yatan ve "çekirdek sanayi sektörleri" olarak adlandırılan tekstil ve otomotiv sektörü, gerek üretim gerekse istihdam açısından hayati önem taşımaktadır.
- ✓ Türkiye'nin en gelişmiş bölgesi olan Marmara Bölgesinde yer alan Bursa ili önde gelen sanayi kentlerindedir.

AKTİF SİGORTALI SAYILARI

AKTİF SİGORTALI SAYILARI	4/a (SSK)	4/b (BAĞ-KUR)	4/c (Emekli Sandığı)	TOPLAM
	732.829	103.137	79.007	914.973

*www.sgk.gov.tr

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ

İşgücü Göstergeleri	İşsizlik Oranı		İşgücüne Katılma Oranı		İstihdam Oranı	
	TÜRKİYE	BURSA	TÜRKİYE	BURSA	TÜRKİYE	BURSA
2012	9,2	7,1	50,0	50,4	45,4	46,8
2013	9,7	6,6	50,8	51,4	45,9	48,0
2014*	9,9	6,2	50,5	49,3	45,5	46,3
2015*	10,3	7,8	51,3	50,3	46,0	46,4

(*) 2014 ve 2015 yılı verileri TR41(Bursa-Eskişehir-Bilecik) bilgilerini içermektedir.

Türkiye geneli Kasım 2016 İşsizlik Oranı: % 12,1 İşgücüne Katılma Oranı: %52,1
İstihdam Oranı: % 45,8

FAAL İŞYERİ VE İŞÇİ SAYILARI

	İŞYERİ SAYISI	İŞÇİ SAYISI
BURSA	72.627	688.861

KAYITLI İŞGÜCÜ VE İŞE YERLEŞTİRME

	2014	2015	2016	Değişim (%)	
Kayıtlı İşgücü	185.303	213.696	160.972	-24,7	
Kayıtlı İşsiz	99.495	73.718	75.305	2,2	
İş Arayan	95.036	102.829	129.713	26,1	
Açık İş	Kamu	124	156	35	-77,6
	Özel	71.421	88.257	71.202	-19,3
	TOPLAM	71.545	88.413	71.237	-19,4
İşe Yerleştirme	27.367	33.863	160.972	-24,7	

YAŞ GRUPLARINA KAYITLI İŞGÜCÜ VE İŞSİZLER

	Kayıtlı İşgücü	Kayıtlı İşsiz
15-19	4.318	2.966
20-24	25.952	15.398
25-29	32.635	15.193
30-34	27.381	11.166
35-39	25.577	10.620
40-44	19.571	8.279
45-54	14.253	6.060
55-64	7.090	3.351
65 +	2.970	1.557
TOPLAM	159.747	75.305

AKTİF İŞGÜCÜ PROGRAMLARININ DAĞILIMLARI

MESLEK ADI	KURS / PROGRAM SAYISI	KATILIMCI SAYISI		
		ERKEK	KADIN	TOPLAM
Ön Muhasebeci	206	57	159	216
Muhasebeci	202	80	130	210
Satış Danışmanı	122	180	329	509
Otomotiv Montaj İşçisi	98	1.650	304	1.954
Sekreter	93	17	79	96
Büro Memuru	71	17	72	89
Kalite Kontrolcü	48	16	53	69
Kasiyer	47	14	125	139
İnsan Kaynakları Yönetimi Meslek Elemanı	43	8	39	47
Sigortacılık Meslek Elemanı	41	7	38	45
Diğer	1.785	5.003	5.234	10.237
TOPLAM	2.756	7.049	6.562	13.611

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ

YILI	2014	2015	Değişim (%) (2014-2015)	2016	Değişim (%) (2015-2016)
Kişi Sayısı	15.098	28.032	86	22.967	-18
Miktarı (TL)	97.173.890	121.751.752	25	192.468.754	58

SGK VERİLERİ*

KONUSU	BURSA	TÜRKİYE
SGK Kapsamındaki Nüfus	2.872.653	77.030.746
SGK Kapsamındaki Nüfusun Oranı (%)	99,00	97,83
SGK Kapsamında Çalışan Kişi Sayısı	914.973	20.490.552
SGK Kapsamında Çalışan Kişi Sayısı Oranı (%)	31,53	26,06
SGK Kapsamında Emekli Aylığı Alan Kişi Sayısı	494.295	11.713.352
SGK Kapsamında Emekli Aylığı Alan Kişi Oranı (%)	17,04	14,88
SGK Kapsamında Bakmakla Yükümlü Tutulanlar	1.269.959	34.703.250
SGK Kapsamında Bakmakla Yükümlü Tutulanların Nüfusa Oranı (%)	43,77	44,07
GSS Kapsamındaki Kişi Sayısı	193.426	10.096.453
GSS Kapsamındaki Kişi Sayısının Nüfusa Oranı	6,67	13,11

(*) 81 İl içerisinde sigortalı sayısı açısından Bursa 4. sıradadır

**SGK KAPSAMINDA ÇALIŞAN - EMEKLİ AYLIĞI ALAN -
BAKMAKLA YÜKÜMLÜ TUTULANLARIN SAYISI**

ÇALIŞAN KİŞİ SAYISI

	Nüfus	İşçi	BAĞ-KUR	Memur	TOPLAM
Bursa	2.901.396	732.829	103.137	79.007	914.973
Türkiye	79.814.871	14.731.423	2.799.882	2.986.386	20.517.691

EMEKLİ AYLIĞI ALAN KİŞİ SAYISI

	Nüfus	İşçi	BAĞ-KUR	Memur	TOPLAM
Bursa	2.901.396	339.258	90.164	64.873	494.295
Türkiye	79.814.871	7.113.618	2.553.286	2.046.448	11.713.352

BAKMAKLA YÜKÜMLÜ TUTULANLARI SAYISI

	Nüfus	İşçi	BAĞ-KUR	Memur	TOPLAM
Bursa	2.901.396	779.488	298.594	191.876	1.269.959
Türkiye	79.814.871	19.194.088	9.019.709	6.489.452	34.703.250

2. SANAYİ

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

OSB Sayısı	18 (4'ü İslah)
Tesis Sayısı	1.654
Toplam Büyüklüğü (ha)	4.397
Toplam Parsel Sayısı	2.139
Faal Tesis Sayısı (Bir parsel üzerinde birden fazla tesis bulunmaktadır)	1.654
Doluluk Oranı (%)	86
İstihdam	153.853

*Tekstil, mobilya, metal ilk sıradadır.

11.000 kişinin istihdam edileceği 4 bölgede çalışmalar son aşamaya gelmiş olup, tamamlandığında organize sanayi bölgelerinin sayısı 21'e, işyeri sayısı 1.967'ye, çalışan sayısı da 164.853'e çıkacaktır.

**ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİNDEKİ FİRMALARIN
SEKTÖREL DAĞILIMI**

Tekstil	592
Otomotiv ve Yan Sanayi	236
Mobilya ve Orman Ürünleri	151
Metal	138
Makine	112
Kimya	105
Diğer	320
TOPLAM	1.654

**ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİNDEKİ FİRMALARIN
SEKTÖREL DAĞILIMI**

Tekstil	49.522
Otomotiv - Yan Sanayi	42.256
Makine	11.620
Metal	10.113
Mobilya - Orman	5.341
Kimya	4.823
Gıda	3.893
Diğer	26.285
TOPLAM	153.853

KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

KSS Sayısı	13
İşyeri Sayısı	5.827
İstihdam	25.457

BURSA SERBEST BÖLGESİ

	2015	2016
Serbest Bölge Sayısı	1	1
Büyüklüğü (Ha)	825	825
Firma Sayısı	152	141
İstihdam	9.271	11.036
Ticaret Hacmi (Bin \$)	1.746.850	1.835.456

SANAYİ SİCİL BELGELİ FİRMALARIN SEKTÖREL DAĞILIMI

SEKTÖR	SAYI	ORANI (%)
Tekstil	2.579	23
Mobilya	1.937	17
Gıda	1.225	11
Giyim	900	8
Makine Ekipmanlar	671	6
Kauçuk-Plastik	652	6
Motorlu Kara Taşıtı	566	5
Diğer	3.850	24
TOPLAM	12.380	100

Ülkemizde sanayi sicil belgeli firma sayısı 132.000'dir. Bunların 12.380 tanesi ilimizde yer almakta olup bu sayı ile ilimiz İstanbul'dan sonra 2. sırada yer almaktadır. 12.380 firmada çalışan sayısı 330.921'dir. Kalite kontrol birimi olan firma sayısı 2.047, bu firmalarda çalışan sayısı 11.344'dir. AR-GE birimi bulunan firma sayısı 811, bu birimlerde çalışan sayısı 4.970'dir.

ULUTEK TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGESİ

FİRMA SAYISI	120
Yazılım	35
Bilgisayar ve İletişim Teknolojileri	22
Makine ve Teçhizat İmalatı	16
Elektronik	12
Otomotiv ve Mühendislik	11
Enerji	6
Diğer	18
PERSONEL SAYISI	882
Ar-ge	591
Yazılım	181
Destek Personel	54
Kapsam Dışı	56
PROJE SAYISI	1.640
Başarılı Olarak Biten	1.405
Başarısız Olarak Biten	24
Devam Eden	190
Proje Bitmeden Ayrılan Firma	21

2005/9310 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan Uludağ Üniversitesi ULUTEK Teknoloji Geliştirme Bölgesi; Görükle Kampüsü'nün 471.230 m² alanında faaliyet göstermekte olup Türkiye'nin 20. Teknoloji Geliştirme Bölgesidir.

TARIM İLİN GENEL ARAZİ DAĞILIMI

ARAZİNİN KULLANIM DURUMU		ALANI (ha)	TOPLAM ARAZİYE ORANI (%)
Tarım Arazisi		340.912	31,3
Ormanlık ve Fundalık		484.067	44,5
Çayır-Mera		24.345	2,2
Su Yüzeyleri	Doğal Göl Yüzeyleri	50.596	5,1
	Gölet Yüzeyleri	685	
	Baraj Rezervuar Yüzeyleri	2.545	
	Akarsu Yüzeyleri	1.466	
	TOPLAM	55.291	
Diğer		184.022	16,9
GENEL TOPLAM		1.088.638	100

Toplamda 1.088.638 hektar alana sahip olan ilimizin 340.912,5 hektarını tarım yapılan kültür arazisi teşkil etmektedir. Tarım yapılan bu alanın 139.677,2 hektar alanı sulanabilmektedir. Sahip olduğu uygun iklim koşulları ve yüksek verimli toprakları sebebiyle hemen her türlü bitkinin tarımına imkân veren ilimizin, Mustafakemalpaşa, Karacabey, Yenişehir, İnegöl ve Gürsu Ovalarında en çok domates, soğan, karpuz, yonca, buğday, mısır, çeltik ve ayçiçeği yanında zeytin, armut, şeftali, elma ve ceviz gibi ürünlerde yetiştirilmektedir.

İL TARIM ARAZİSİNİN KULLANIM DURUMU

ARAZİLER	ALAN (ha)	ORAN (%)
Tarla Arazisi	142.623	41,8
Sebzelik	47.269	13,9
Meyvelik	40.534	11,9
Bağlar	6.516	1,9
Zeytinlik	41.518	12,2
Nadas Alanı	26.303	7,7
Tarıma Elverişli Olup Kullanılmayan Arazi	35.865	10,5
Süs Bitkileri Alanı	284	0,1
TOPLAM	340.912	100

İLÇELERİN ARAZİ VARLIĞI

(ha)

İLÇELER	TARIM ARAZİSİ					ORMAN VE FUNDALIK	ÇAYIR - MERA
	Tarla Arazisi	Sebzelik	Meyvelik	Diğer	Toplam		
Büyükorhan	4.995	91	729	1.991	7.806	30.607	267
Gemlik	1.375	146	189	10.816	12.526	23.291	226
Gürsu	684	143	3.307	654	4.788	4.172	31
Harmancık	5.220	80	874	5.766	11.940	25.971	154
İnegöl	14.699	1.081	8.825	682	25.287	48.357	1.811
İznik	1.157	1.322	2.390	15.320	20.189	32.041	535
Karacabey	35.538	21.014	824	3.281	60.657	31.643	9.677
Keles	4.653	327	3.322	3.147	11.449	36.666	250
Kestel	3.572	863	4.447	1.458	10.340	17.808	550
Mudanya	4.079	969	1.198	11.513	17.759	10.211	1.098
Mustafakemalpaşa	29.806	10.136	1.374	16.966	58.282	81.272	5.890
Nilüfer	9.616	1.356	872	7.244	19.088	18.587	1.076
Orhaneli	2.924	475	1.781	4.750	9.930	50.676	220
Orhangazi	959	1.262	1.267	9.867	13.355	15.485	80
Osmangazi	1.266	1.375	6.634	10.808	20.083	35.079	540
Yenişehir	22.030	6.527	1.410	5.609	35.576	19.373	1.940
Yıldırım	50	102	1.090	615	1.857	2.828	0
TOPLAM	142.623	47.269	40.533	110.487	340.912	484.067	24.345

SULANAN ALAN

ARAZİLER		ALAN (ha)
Tarım Arazisi		340.912
Sulanabilir Arazi		263.530
SULANAN ALAN	DSİ Tarafından Sulanan Arazi	34.201
	BUSKİ Tarafından Sulanan Arazi	26.910
	Üreticiler Tarafından Sulanan Arazi	78.566
	Toplam Sulanan Alan	139.677

BİTKİSEL ÜRETİM YAPAN İŞLETMELERİN BÜYÜKLÜĞÜ (da)

İşletme Büyüklüğü	İşletme Sayısı	Oran (%)	ÇKS Kayıtlı Alan (da)	Oran (%)
0-5	1.297	4,1	6.698	0,4
6-10	2.641	8,3	23.920	1,5
11-20	5.928	18,5	93.681	5,9
21-50	12.133	37,9	403.479	25,4
51-100	6.812	21,3	465.946	29,3
101-200	2.446	7,7	321.415	20,2
201-500	616	1,9	173.967	10,9
<500	105	0,3	101.793	6,4
TOPLAM	31.978	100,0	1.590.899	100,0

BURSA TARIMININ TÜRKİYE TARIMI İÇİNDEKİ YERİ

Ürün Adı	Bursa Üretim Alanı (da)	Bursa Üretim (Ton)	Üretim Miktarına Göre Türkiye Sıralaması	Türkiye Üretimi (Ton)	Üretim Miktarına Göre Bursa/Türkiye Oranı (%)
MEYVE					
Ahududu	4.616	4.112	1	4.320	95,2
Armut	83.121	173.550	1	463.623	37,4
Böğürtlen	2.054	2.043	1	2.425	84,2
Zeytin (Sofralık)	415.177	65.629	1	400.000	16,4
Ayva	5.326	12.213	2	112.900	10,8
Şeftali (Diğer)	71.469	86.428	2	560.800	15,4
Çilek	31.030	48.915	3	375.800	13,0
İncir	20.352	22.541	3	300.600	7,5
Şeftali (Nektari)	10.514	13.886	3	81.927	16,9
Erik	16.727	15.207	4	279.761	5,4
Elma (Grannysmith)	5.876	7.828	5	121.674	6,4
Kiraz	60.115	28.470	5	535.600	5,3
SEBZE					
Bezelye (Taze)	31.845	37.431	1	112.638	33,2
Domates (Salçalık)	166.214	1.587.517	1	4.445.000	35,7
Lahana (Brüksel)	1.090	1.950	1	2.534	77,0
Semizotu	706	1.780	1	5.878	30,3
Dereotu	603	1.097	2	4.488	24,4
Pırasa	10.845	38.701	2	231.678	16,7
Biber (Dolmalık)	10.624	41.919	3	393.109	10,7
Biber (Sivri)	31.061	70.726	3	919.004	7,7
Enginar	4.984	5.074	3	32.701	15,5
Fasulye (Taze)	33.684	53.890	3	640.836	8,4
Karnabahar	11.965	26.325	3	182.266	14,4
Kereviz (Kök)	1.655	3.454	3	15.801	21,9
Maydonoz	2.211	3.920	3	57.728	6,8
Roka	920	1.395	3	9.110	15,3
Tere	470	691	4	9.236	7,5
Brokoli	1.940	2.918	5	46.353	6,3
Domates (Sofralık)	54.060	377.034	5	8.170.000	4,6
Kabak (Sakız)	5.711	23.665	5	312.923	7,6
Karpuz	38.812	162.487	5	3.918.558	4,1
Lahana (Kırmızı)	3.379	9.054	5	178.679	5,1
TARLA BİTKİLERİ					
Çavdar (Yeşil Ot)	2.170	2.496	1	6.411	38,9
Bezelye	1.460	385	3	3.125	12,3
Fiğ (Diğer) (Dane)	1.975	400	4	4.730	8,5
Mısır (Silajlık)	204.511	1.061.354	4	19.684.599	5,4
Bakla (Hayvan Yemi)	750	300	5	7.596	3,9
Bakla (Yemeklik)	2.190	519	5	6.260	8,3
Yem Şalgamı	2.390	9.391	5	329.970	2,8
Yulaf (Yeşil Ot)	30.480	59.038	5	1.180.294	5,0

*TÜİK, 2015

İlimizde üretilen incirin büyük çoğunluğu siyah incirdir. FAO istatistiklerine bakıldığında Dünya siyah incir üretiminde Bursa Dünya 1.'sidir. İlimizde üretilen ahududu, armut, böğürtlen, sofralık zeytin, bezelye (taze), domates (salçalık), lahana (brüksel), semizotu ve çavdar (yeşil ot) gibi ürünler Türkiye üretiminde lider konumda yer almaktadır. Grafikte de görüldüğü üzere özellikle ahududu, böğürtlen ve lahana (brüksel) gibi ürünler Türkiye üretiminin büyük çoğunluğunun İlimizde gerçekleştiğini göstermektedir. Bunların dışında ayva, şeftali (diğer), dereotu ve pırasa üretiminde ise İlimiz Türkiye'de ikinci sırada yer almaktadır.

ÇİFTÇİ KAYIT SİSTEMİ

ÇKS'ye Kayıtlı Alan (da)	1.590.899
ÇKS'ye Kayıtlı Çiftçi Sayısı	32.059
Ortalama İşletme Büyüklüğü (da)	49,62

HAYVAN VARLIĞI

İLİN HAYVAN VARLIĞI DAĞILIMI			MİKTAR (Baş)
KÜÇÜKBAŞ TOPLAM			458.823
Koyun			351.444
Keçi			107.379
BÜYÜKBAŞ TOPLAM			197.119
Manda			1.247
Sığır	Kültür Irkı	143.439	195.872
	Melez	42.906	
	Yerli	9.527	
At			2.052
Tavuk (Yumurtacı)			4.450.390
Tavuk (Broiler)			5.449.062
Kaz - Ördek - Hindi			82.071
Arı Kovanı (Eski)			1.812
Arı Kovanı (Yeni)			75.108

HAYVANSAL ÜRÜNLER

(Ton)

Kırmızı Et	8.110
Kanatlı Et	46.653
Büyükbaş Süt	474.840
Küçükbaş Süt	16.202
Yumurta (adet)	1.200.000.000
Bal	862
Balmumu	43
Yün, Kıl, Tiftik	848

SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

İç Sular Balık Üretimi	
Avcılık	1.040.879
Yetiştiricilik	229.400
Deniz Avcılığı	
Avcılık	3.483.560

BURSA HAYVANCILIĞININ TÜRKİYE HAYVANCILIĞI İÇİNDEKİ YERİ

ÜRÜN	BURSA	TÜRKİYE	TÜRKİYE SIRALAMASI	BURSA/TÜRKİYE ORANI (%)
Büyükbaş	195.872	13.994.071	27	1,4
Küçükbaş	458.823	41.924.100	39	1,1
Manda	1.247	133.766	28	0,9
Tavuk (Broiler)	5.449.065	213.658.294	12	2,6
Tavuk (Yumurtacı)	4.450.390	98.597.340	6	4,5
Arı Kovanı	76.920	7.709.636	31	1,0

TARIMSAL GELİR

(Bin TL)

Bitkisel Üretim Değeri	3.395.823
Canlı Hayvanlar Değeri	1.191.695
Hayvansal Ürünler Değeri	351.561
TOPLAM	4.938.539

GIDA SANAYİNDE ÜRETİM TESİSLERİ SAYISI

Ekmek	698
Tahıl, Un ve Unlu Mamuller	545
Turşu ve Zeytin	460
Pastacılık Ürünleri	403
Süt ve Süt Ürünleri	251
Et ve Et Ürünleri	188
Hazır Yemek	127
Soğuk Hava Deposu	102
Konserve ve Salça	57
Diğer	1.396
TOPLAM	4.227

*102 soğuk hava deposunun 80 tanesi meyve/sebze ürünleri, 19 tanesi et ve balık ürünleri, 3 tanesi ise sadece balık ürünleri içindir.

DESTEKLEMELER

DESTEKLEME ADI	DESTEKLEME TUTARI (TL)
Tarım Sigortası Prim Desteği	23.116.325
Süt Teşvik Prim Desteği	16.822.972
Mazot ve Gübre Desteklemesi	15.791.223
Anaç Sığır ve Manda Yetiştiriciliği Desteklemeleri	13.750.068
Prim Uygulamaları (Dane Mısır, Ayçiçeği, Kanola, Pamuk)	7.166.136
Yem Bitkileri Üretimi Desteklemesi	5.985.318
Damızlık Anaç Koyun-Keçi Yetiştiriciliği Desteklemesi	5.790.840
Hububat Baklagil Destekleme Prim Ödemesi	3.367.434
Besilik Erkek Sığır Desteği (Hayvan Başı Ödeme)	2.722.350
Diğer Destekler	17.645.731
TOPLAM	112.158.397

FAALİYET ALANLARINA GÖRE KOOPERATİF SAYILARI

Tarımsal Kalkınma	Sulama	Su Ürünleri	TOPLAM
294	53	20	367

KOOPERATİF BİRLİKLERİ

Kooperatif Birliğinin Adı	Birliğe Bağlı Toplam Kooperatif Sayısı
Bursa Bölgesi Hayvancılık Kooperatifleri Birliği	34
Bursa Bölgesi Ormancılık Kooperatifleri Birliği	104
Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği	87

YETİŞTİRİCİ BİRLİKLERİ

BİRLİĞİN ADI	ÜYE SAYISI
Arı Yetiştiricileri Birliği	741
Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği	2.051
Koyu-Keçi Yetiştiricileri Birliği	3.623
Damızlık Manda Yetiştiricileri Birliği	36

ÜRETİCİ BİRLİKLERİ

BİRLİĞİN ADI	ÜYE SAYISI
Süt Üreticileri Birliği	6.495
Zeytin Üreticileri Birliği	39
Meyve Üreticileri Birliği	983
Kırmızı Et Üreticileri Birliği	951
Çeltik Üreticileri Birliği	27
Meyve Fidanı Üreticileri Birliği	26
İncir Üreticileri Birliği	167

TARIMSAL İHRACAT - İTHALAT

	Tohum	Fide-Fidan	Yaş Sebze ve Meyve	Bitkisel Ürün		Orman Ürünü		Torf
	(Ton)	(Adet)	(Ton)	(Ton)	(Adet)	(Adet)	(m ³)	(Ton)
İhracat	6.679	626.038	53.153	43.555	137.405	166.622	8.423	-
İthalat	5.902	404.372	2.737	319.031 (Ton)		39.484	3.409.112	62.402

İhraç edilen başlıca ürünler sırasıyla; incir, biber, kiraz, üzüm, armut, nar, ayva, kabak, hıyar, patlıcan, kavun ve lahanadır.

İLÇELERİN HAYVAN VARLIĞI

İLÇELER	KÜÇÜKBAŞ	BÜYÜKBAŞ	TEK TIRNAKLI (At)	KANATLI	ARI KOVANI	GENEL TOPLAM
Büyükorhan	36.124	8.452	257	4.090	500	49.423
Gemlik	14.643	2.785	69	45.050	2.202	64.749
Gürsu	12.305	1.251	0	255	620	14.431
Harmancık	10.990	2.189	17	1.538	1.805	16.539
İnegöl	52.690	17.521	141	753.950	7.780	832.082
İznik	14.506	3.171	38	507.575	2.276	527.566
Karacabey	75.500	39.120	510	3.542.212	6.800	3.664.142
Keles	20.071	3.700	69	18.155	1.436	43.431
Kestel	12.098	3.346	11	71.047	2.516	89.018
Mudanya	12.395	5.894	13	600.730	4.000	623.032
Mustafakemalpaşa	47.404	31.858	129	1.871.245	8.410	1.959.046
Nilüfer	26.056	12.120	128	399.510	6.626	444.440
Orhaneli	31.140	8.654	227	9.239	1.751	51.011
Orhangazi	15.015	6.288	116	193.880	3.606	218.905
Osmangazi	31.902	5.422	173	142.500	14.030	194.027
Yenişehir	44.300	43.696	77	1.819.190	4.337	1.911.600
Yıldırım	1.684	1.652	77	1.360	8.225	12.998
TOPLAM	458.823	197.119	2.052	9.981.526	76.920	10.716.440

TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU
TÜM ÇAĞRILAR PROJE SAYILARI

TOPLAM BAŞVURU	SÖZLEŞMEYE BAĞLANAN PROJE	ÖDEMESİ BİTEN PROJE
315	216	216

SÖZLEŞMEYE BAĞLANMIŞ YATIRIM VE PROJE TUTARLARI

TOPLAM YATIRIM	TOPLAM DESTEK	ÖDENEN HİBE
181.490.396	98.659.711	81.898.953

İSTİHDAM

YARATILAN İSTİHDAM	GENÇ FAYDALANICI (40 Yaş Altı)	KADIN FAYDALANICI
684 (Doğrudan) 720 (Dolaylı)	83	29

2012-2016 yılları arasında İl Koordinatörlüğüne sunulan 315 projenin 216 tanesini sözleşmeye bağlamış olup, bu projelerden 216 tanesinin hibe ödemesi gerçekleştirilmiştir. Hibe ödemesi gerçekleşen projelerde yaratılan doğrudan istihdam sayısı 684, dolaylı istihdam sayısı ise 720'dir.

BURSA TOPRAK ve SU KAYNAKLARI

Yüzölçümü	10.820 km ²
Etüd Edilen Arazi	355.528 ha
Sulamaya Elverişli Arazi	221.492 ha
Ekonomik Olarak Sulanabilir Arazi	198.662 ha
Yıllık Ortalama Yağış Miktarı	820,70 mm
Toplam Su Potansiyeli	6,088 hm ³ /yıl
Yerüstü Suyu	3,535 hm ³ /yıl
Yeraltı Suyu	432,33 hm ³ /yıl

2003 yılından bugüne kadar yapılan projeler ile;

- 1) 348.050 da sulu tarım alanı oluşturularak çiftçimize 303 Milyon TL'lik zirai gelir artışı sağlanmış.
- 2) 60.000.000 m³ içme suyu sağlanmış,
- 3) 491.000.000 m³ su biriktirme hacmi oluşturulmuş,
- 4) 11 meskûn mahal ve 47.153 da alan taşkınlardan korunmuştur.

İlimizde DSİ tarafından yapımı devam eden, proje ve etüt aşamasında olan baraj, gölet, içme suyu ve sulama tesislerinin hizmete alınması ile birlikte;

- 1) 1.451.170 da alanda sulu tarım yapılabilecektir.
- 2) 199.800.000 m³ içme suyu sağlanacaktır.
- 3) 593.712.000 m³ su biriktirme hacmi oluşturulacaktır.
- 4) 10 meskûn mahalde 1.870 da alanın taşkından korunması sağlanacaktır.

ORKÖY DESTEKLERİ

KONU	AİLE SAYISI	DESTEK MİKTARI (TL)
Güneş Enerjisi Sistemi	137	246.600
Süt Sığırcılığı	191	2.923.000
Süt Koyuncululuğu	44	880.000
Mikro Kredi	16	57.500
TOPLAM	388	4.107.100

* Bu desteklerin 739.278 TL'lik kısmı hibe olarak verilmiştir.

Bursa ilindeki orman varlığı 486.304 Ha. Olup, bu alanların %45'i ormanlarla kaplıdır.

DIŞ TİCARET (İHRACAT/ İTHALAT)

YILLAR	İTHALAT (Bin \$)	İHRACAT (Bin \$)	Gelen - Giden Gemi Sayısı		Gemlik Konteyner Sayısı	
			Gemlik	Mudanya	Gelen	Giden
2014	9.321.348	8.102.289	3.982	50	231.643	213.470
2015	8.065.607	8.643.914	3.915	47	205.804	209.943
2016	8.708.019	9.771.688	3.995	39	230.004	231.550

İhraç Edilen Ürünler: Otomotiv ve yan sanayi, tekstil ve tekstil ürünleri, konfeksiyon, demir çelik ürünleri ve türevleri, gıda ürünleri, yağ meyve ve sebze ürünleri ile diğerleridir.

İlimiz ihracatta İstanbul'dan sonra 2. ithalatta ise 4. sıradadır. İthalatta önümüzde yer alan iller; İstanbul, Ankara ve İzmir'dir.

İLİMİZİN DİŞ TİCARET İÇİNDEKİ PAYI

(1000 \$)

KONUSU	BURSA	TÜRKİYE	Bursa'nın Türkiye Dış Ticaret Hacmi İçindeki Payı (%)
2014 YILI			
İTHALAT	8.102.289	242.223.959	3,34
İHRACAT	9.321.348	157.715.040	5,91
DİŞ TİCARET HACMİ	17.423.637	399.938.999	4,36
2015 YILI			
İTHALAT	8.065.607	207.206.545	3,89
İHRACAT	8.643.914	143.844.200	6,01
DİŞ TİCARET HACMİ	16.709.521	351.050.745	4,76
2016 YILI			
İTHALAT	8.708.019	198.577.000	4,39
İHRACAT	9.771.688	142.610.000	9,09
DİŞ TİCARET HACMİ	18.479.707	341.187.000	6,35

BURSA GÜMRÜK KAPILARINDAN ÜLKELER BAZINDA YAPILAN İHRACAT VERİLERİ

(1.000 \$)

ÜLKE	2014	2015	DEĞİŞİM (%)	2015	2016	DEĞİŞİM (%)	2016 PAYI (%)
ALMANYA	2.051.007	1.835.824	-10	1.835.824	1.980.393	8	15
İTALYA	1.094.802	1.131.739	3	1.131.739	1.818.332	61	14
FRANSA	1.449.951	1.252.301	-14	1.252.301	1.409.770	13	11
ABD	568.240	815.262	43	815.262	765.021	-6	6
İSPANYA	608.010	627.718	3	627.718	751.489	20	6
İNGİLTERE	982.586	742.388	-24	742.388	667.816	-10	5
ROMANYA	483.355	450.658	-7	450.658	586.792	30	5
FAS	236.970	275.998	16	275.998	312.430	13	2
POLONYA	242.211	240.286	-1	240.286	307.562	28	2
BELÇİKA	275.802	278.929	1	278.929	288.128	3	2
DİŐER ÜLKELER	4.760.035	3.996.790	-16	3.996.790	4.072.051	2	32
GENEL TOPLAM	12.752.969	11.647.893	-9	11.647.893	12.959.784	11	100

BURSA GÜMRÜK KAPILARINDAN SEKTÖR BAZINDA YAPILAN İHRACAT VERİLERİ

(1.000 \$)

SEKTÖRLER	2014	2015	DEĞİŞİM (%)	2015	2016	DEĞİŞİM (%)	2016 PAYI (%)
OTOMOTİV ENDÜSTRİSİ	7.449.884	7.069.222	-5,1	7.069.222	8.455.078	19,6	65,2
TEKSTİL VE HAMMADDL	1.198.433	1.007.795	-15,9	1.007.795	946.620	-6,1	7,3
HAZIR GİYİM VE KONFKS	695.732	608.501	-12,5	608.501	600.357	-1,3	4,6
ÇELİK	663.887	527.688	-20,5	527.688	560.617	6,2	4,3
MAKİNE VE AKSAMLARI	615.279	568.439	-7,6	568.439	549.041	-3,4	4,2
KİMYEVİ MAD/ MAMÜLL	465.097	451.421	-2,9	451.421	395.124	-12,5	3,0
MOBLY/KAĞIT/ORM ÜR	419.697	354.156	-15,6	354.156	357.227	0,9	2,8
DEMİR/DEMİR DIŞI MTL	344.980	285.266	-17,3	285.266	293.675	2,9	2,3
İKLİMLENDİRME SANAYİ	224.771	212.420	-5,5	212.420	220.237	3,7	1,7
ELEKTRİK/ELEKTR/HZM	178.144	157.326	-11,7	157.326	147.412	-6,3	1,1
MADENCİLİK ÜRÜNLERİ	109.687	104.882	-4,4	104.882	100.138	-4,5	0,8
MEYVE VE SEBZE MAML	103.435	79.767	-22,9	79.767	89.283	11,9	0,7
SU ÜRN/HAYVN MAML	89.135	55.606	-37,6	55.606	59.814	7,6	0,5
YAŞ MEYVE VE SEBZE	47.355	43.241	-8,7	43.241	53.958	24,8	0,4
DİĞER SEKTÖRLER	147.452	122.163	-17,2	122.163	131.203	7,4	1,0
GENEL TOPLAM	12.752.968	11.647.893	-8,7	11.647.893	12.959.784	11,3	100

Sektörel bazda 2016 yılı Bursa ihracatı incelendiğinde, Otomotiv Endüstrisi sektörünün %65,2 oran ile en büyük paya sahip olduğu görülmektedir. Bu dönemde Otomotiv Endüstrisi ihracatı %20 artışla, 8,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Otomotiv Endüstrisini sırasıyla, %7,3 pay ile Tekstil ve Hammaddeleri, %4,6 pay ile Hazır giyim ve Konfeksiyon, %4,3 pay ile Çelik ve %4,2 pay ile Makine ve Aksamları sektörleri izlemektedir.

ENERJİ

BÖLGE KURULU GÜÇ SANTRALLERİ

SANTRALLAR	GÜCÜ (MW)	BAĞLANTI NOKTASI	BAĞLI OLDUĞU TM
OVAAKÇA BDKÇS	1432	380/154 kV	B.SANAYİ TM
ORHANELİ TS	210	154 kV	ORHANELİ TM
BOSEN	263	154 kV	B.SANAYİ TM
ULUABAT HES	100	154 kV	AKÇALAR/GÖRÜKLE TM
DEVECİKONAĞI HES	23	154 kV	ORHANELİ/GÖBEL TM
BİS ENERJİ	486	OG	B.SANAYİ TM
ZOREN	90	OG	B.SANAYİ TM
EGEMEN HES	20	OG	BEŞEVLER TM
GÜNAYDIN RES	20	OG	M.KEMALPAŞA TM
BOĞAZKÖY HES	10	OG	YENİŞEHİR TM
TOPLAM	2.654 MW		

*Bursa ilimizde ayrıca sistem kullanım anlaşmasını UEDAŞ ile yapmış olan çeşitli güçlerde toplam 177 MW gücünde 27 adet daha üretim tesisi vardır.

Bursa ilinde EÜAŞ'a ait; 1400 MW kurulu gücünde Bursa Doğalgaz Kombine Çevrim Santrali mevcuttur.

Ayrıca Bursa ili sınırları içinde bulunan özel sektör üretim tesislerinin kurulu gücü 1399 MW'tır. Toplam kurulu güç 2831 MW'tır.

ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİM VE TÜKETİMİ (MWh)

YILLAR	ÜRETİM	FARK	TÜKETİM	FARK	GÜÇ PUANTI	FARK
2015	6.476.232		10.767.915		1.987	
		-29,1		3,8		3,5
2016	4.588.442		11.174.591		2.057	

Bu azalış Doğalgaz santrallerindeki üretim azalmasından kaynaklanmaktadır. Bazı santraller kapanmış, bazıları ise kurulu güçlerini azaltmışlardır.

HİDROELEKTRİK ENERJİ PROJELERİ

	HES Sayısı	Kurulu Güç (MW)	Ortalama Enerji Üretimi (GWh/Yıl)
İşletme Safhası	14	190,34	646,07
Ön İnceleme, Planlama ve Proje Safhasında	13	240,92	664,76
GENEL TOPLAM	27	431,26	1.310,83

HİDROELEKTRİK ENERJİ SANTRALLERİ

BURSA- TÜRKİYE	2014			2015			2016		
	HES Sayısı	Kurulu Güç (MW)	Ortalama Enerji Üretimi (GWh/Yıl)	HES Sayısı	Kurulu Güç (MW)	Ortalama Enerji Üretimi (GWh/Yıl)	HES Sayısı	Kurulu Güç (MW)	Ortalama Enerji Üretimi (GWh/Yıl)
Bursa	12	179,12	643,52	13	190,03	668,54	14	190,34	646,07
Türkiye	519	23.205,01	81.129,78	578	26.151,38	91.425,68	594	26.714,41	93.227,38
Oranı	2,31	0,05	0,01	2,08	0,05	0,01	2,02	0,04	0,01

ULAŖTIRMA

KARAYOLU

TOPLAM KARAYOLU UZUNLUĐU / ASFALT YÜZDESİ	: 1.129 km (%99)
Devlet Yolu Uzunluđu	: 436 km (%98,5)
İl Yolu Uzunluđu	: 613 km (%100)
Otoyol Uzunluđu	: 80 km (%100)

Yol ağındaki bölünmüş yol uzunluğu ise 398,3 km'dir.

TOPLAM BÜTÜNŖEHİR YOL UZUNLUĐU	: 14.993 km
Ana Arter	: 729 km
17 İlçe Anayolları	: 5.997 km
17 İlçe Cadde/Sokak	: 8.287 km

1993-2002 YILLARI ARASI;

- ✓ BY 200 km (Ađdan Çıkarılan 59 km dahil)
- ✓ BSK 250 km (Ađdan Çıkarılan 49 km dahil)
- ✓ HARCAMA: 1 Milyar 511 Milyon TL

2003-2016 YILLARI ARASI;

- ✓ BY 281 km
- ✓ BSK 304 km (Ađdan Çıkarılan 10 km dahil)
- ✓ HARCAMA: 4 Milyar 246 Milyon TL

DENİZYOLU TAŞIMACILIĞI

YERİ	LİMAN SAYISI	İSKELE SAYISI	GELEN/GİDEN GEMİ SAYISI	YÜKLEME (Ton)	BOŞALTMA (ton)	TAŞINAN YOLCU SAYISI
Mudanya	1	3	39	31.517	26.475	3.588.800
Gemlik	4	1	3.995	5.596.853	7.678.762	0

- ✓ Gemlik ve Mudanya limanlarından BUDO ve İDO seferleri yapılmaktadır.
- ✓ Gemlik-İstanbul arasında BUDO tarafından deniz uçağı seferleri yapılmaktadır.
- ✓ Gemlik Limanlarına gelen konteyner 230.004, giden konteyner 231.550'dir.

HAVAYOLU GELEN/GİDEN UÇAK-YOLCU SAYILARI

YIL	UÇAK			YOLCU		
	İÇ HAT	DIŞ HAT	TOPLAM	İÇ HAT	DIŞ HAT	TOPLAM
2014	7.146	420	7.566	43.494	30.614	74.108
2015	6.507	349	6.856	158.957	28.560	187.517
2016	6.756	378	7.134	252.406	22.998	275.404
GENEL TOPLAM	20.409	1.147	21.556	454.857	82.172	537.029

Bursa merkeze 50 km, Yenişehir ilçesine 10 km, Bursa'nın en büyük ilçesi İnegöl'e 35 km ve Bilecik iline 60 km uzaklıkta olan Havalimanı, 2000 yılında resmi olarak hizmete açılmış ve 2001 yılı Haziran ayında ise Uluslararası yolcu ve kargo trafiğine hizmet vermeye başlamıştır. Havalimanımızda Ana Pist ve Emergency Pisti olmak üzere iki adet pist bulunmaktadır. Ana Pist büyük gövdeli uçaklar iniş/kalkış yapabilmektedir. Havalimanımızda 6 adet Uçak Park kapasiteli Apron bulunmaktadır.

12.716 m²'ye sahip Terminalin binasında yolcuların kullanabileceği iç ve dış hat kullanım alanı 5.600 m² olup, 2 250.000 yolcu/yıl kapasitesindedir. Kargo taşımacılığına uygun Havalimanında her biri 115 m³'lük 8 adet Soğuk Hava Deposuna sahip Kargo Binası mevcuttur.

Havalimanımızdan Anadolu Jet Havayolları tarafından haftada 3 gün Erzurum/ Bursa /Erzurum, haftada 3 gün Trabzon/Bursa/Trabzon, haftada 2 gün Bursa/Muş/Bursa, haftada 2 gün Bursa /Diyarbakır/Bursa ve haftanın 6 günü ise Ankara/ Bursa/ Ankara olmak üzere toplamda 32 tarifeli sefer gerçekleştirilmektedir.

KAMU GELİRLERİ VE GİDERLERİ GENEL BÜTÇE VERGİ GELİRLERİ*

(Bin TL)

		GELİR							GİDER	
YIL	TAHAKKUK	TÜRKİYE SIRASI	TAHSİLAT	TÜRKİYE SIRASI	TAHSİLAT / TAHAKKUK ORANI (%)	TÜRKİYE SIRASI	İL TAHSİLATININ TOPLAM TAHSİLAT İÇİNDEKİ PAYI (%)	TÜRKİYE SIRASI	GİDER	GİDER / TAHSİLAT ORANI (%)
2014	12.898.768	5	10.663.211	5	82,67	18	2,65	5	5.495.186	194
2015	15.475.294	5	12.673.401	5	81,89	15	2,73	5	6.067.121	209
2016	18.844.643	5	14.474.608	5	76,81	19	2.73	5	6.883.202	210

*Gelir İdaresi Başkanlığı Faaliyet Raporundan alınmıştır.

HAZİNEYE AİT TAŞINMAZLAR

YILLAR	TAŞINMAZ SAYISI	DEĞİŞİM (%)	YÜZÖLÇÜMÜ (m ²)	DEĞİŞİM (%)
2012	71.489	-1,12	3.203.337.283	-0,76
2013	70.690		3.178.950.458	
2014	66.346	-6,15	3.167.377.660	-0,36
2015	66.307	-0,06	3.134.934.646	-1,02
2016	68.401	3,16	3.422.312.443	9,17

31.12.2016 tarihi itibarıyla Hazinenin özel mülkiyetinde, Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazine ile ilişkili taşınmazların 3.422. km²'lik toplam yüzölçümü, Bursa ilinin 10.886 km² lik yüzölçümünün %32' sine tekabül etmektedir.

MÜKELLEF SAYILARI*

	2014	2015	2016
GMSİ	58.595	60.023	63.308
GELİR VERGİSİ	77.600	79.237	79.719
BASİT USUL	16.778	16.903	17.400
KURUMLAR VERGİSİ	24.037	25.330	26.942
TOPLAM	177.010	181.493	187.369

*Bursa Vergi Dairesi Başkanlığı'ndan alınmıştır.

BURSA İLİ GELİR GİDER TABLOSU

(Bin TL)

YILLAR	GELİR	GİDER	GELİRİN GİDERİ KARŞILAMA ORANI (%)		ÜLKE SIRALAMASI
			BURSA	TÜRKİYE	
2012	6.250.899	4.227.005	154,07	91,87	7
2013	7.361.167	5.229.425	140,76	95,46	9
2014	8.169.988	5.495.444	148,67	94,79	7
2015	9.954.723	6.067.122	164,08	95,35	6
2016	11.219.954	6.883.202	163	94,99	5

BANKACILIK

İLLER İTİBARIYLA BANKA SAYISI

SIRA NO	İLLER	BANKA SAYISI		2010-2015 NOMİNAL DEĞİŞME
		2010	2015	
1	İstanbul	45	45	0
2	Ankara	29	29	0
3	İzmir	27	27	0
4	Bursa	24	24	0
5	Gaziantep	22	24	2
6	Kayseri	23	23	0
7	Konya	22	22	0

İLLER İTİBARIYLA ŞUBE SAYISI

SIRA NO	İLLER	ŞUBE SAYISI		2010-2015 DEĞİŞME (%)	ÜLKE DAĞILIMI (%)
		2010	2015		
1	İstanbul	2.746	3.084	12,3	27,8
2	Ankara	935	1.081	15,6	9,7
3	İzmir	696	783	12,5	7,0
4	Antalya	385	452	17,4	4,1
5	Bursa	339	398	17,4	3,6
6	Konya	192	255	32,8	2,3
7	Adana	224	252	12,5	2,3

İLLER İTİBARIYLA ÇALIŞAN SAYISI

SIRA NO	İLLER	ÇALIŞAN SAYISI		2010-2015 DEĞİŞME (%)	ÜLKE DAĞILIMI (%)
		2010	2015		
1	İstanbul	77.814	86.986	11,8	43,4
2	Ankara	20.620	19.187	-6,9	9,6
3	İzmir	10.176	11.049	8,6	5,5
4	Kocaeli	4.994	7.124	42,7	3,6
5	Antalya	5.184	5.899	13,8	2,9
6	Bursa	5.103	5.551	8,8	2,8
7	Adana	3.699	4.009	8,4	2,0

İLLERE GÖRE MEVDUAT DAĞITIMI

SIRA NO	İLLER	MEVDUAT (Bin TL)		2010-2015 EĞİŞME (%)	ÜLKE DAĞILIMI (%)
		2010	2015		
1	İstanbul	255.194.946	573.041.000	124,6	48,9
2	Ankara	97.029.426	176.017.000	81,4	15,0
3	İzmir	33.120.539	66.413.000	100,5	5,7
4	Antalya	13.607.836	31.279.000	129,9	2,7
5	Bursa	13.873.634	28.980.000	108,9	2,5
6	Kocaeli	8.171.860	18.481.000	126,2	1,6
7	Adana	9.583.175	17.993.000	87,8	1,5

İLLERE GÖRE KREDİ DAĞILIMI

SIRA NO	İLLER	KREDİ (Bin TL)		2010-2015 DEĞİŞME (%)	ÜLKE DAĞILIMI (%)
		2010	2015		
1	İstanbul	194.993.982	588.135.000	201,6	42,5
2	Ankara	49.944.622	168.242.000	236,9	12,1
3	İzmir	26.646.474	75.964.000	185,1	5,5
4	Antalya	15.088.697	50.753.000	236,4	3,7
5	Bursa	13.821.280	42.244.000	205,6	3,1
6	Gaziantep	7.647.895	32.827.000	329,2	2,4
7	Kocaeli	9.506.683	29.631.000	211,7	2,1

İLLERE GÖRE NÜFUS BAŞINA ORTALAMA MEVDUAT

SIRA NO	İLLER	KİŞİ BAŞINA MEVDUAT (TL)		2010-2015 DEĞİŞME (%)
		2010	2015	
1	İstanbul	19.251	39.095	103,1
2	Ankara	20.334	33.396	64,2
3	İzmir	8.387	15.932	90,0
4	Muğla	7.897	15.457	95,7
5	Antalya	6.878	13.668	98,7
6	Denizli	5.479	11.185	104,1
7	Uşak	5.757	10.766	87,0
8	Kocaeli	5.237	10.382	98,2
9	Eskişehir	6.382	10.382	62,7
10	Bursa	5.324	10.195	91,5

İLLERE GÖRE NÜFUS BAŞINA ORTALAMA KREDİ

SIRA NO	İLLER	KİŞİ BAŞINA KREDİ (TL)		2010-2015 DEĞİŞME (%)
		2010	2015	
1	İstanbul	14.710	40.125	172,8
2	Ankara	10.466	31.921	205,0
3	Denizli	5.180	22.241	329,4
4	Antalya	7.627	22.178	190,8
5	İzmir	6.747	18.223	170,1
6	Gaziantep	4.496	16.992	277,9
7	Kocaeli	6.093	16.645	173,2
8	Bursa	5.304	14.861	180,2
9	Muğla	5.739	13.924	142,6
10	Eskişehir	4.697	12.808	172,7

EKONOMİK AKTÖRLER

TİCARET ODALARI ÜYE SAYILARI

TİCARET VE SANAYİ ODALARI	ANONİM ŞİRKET	LİMİTED ŞİRKET	ŞAHİS FİRMASI	DiĞER	TOPLAM
Bursa TSO	5.806	24.142	6.970	957	37.875
Gemlik TSO	247	863	522	113	1.745
İzmit TSO	39	170	200	49	458
İnegöl TSO	353	1.539	1.656	130	3.678
Karacabey TSO	166	538	449	75	1.228
M.Kemalpaşa TSO	118	354	289	81	842
Orhangazi TSO	136	521	302	44	1.003
Yenişehir TSO	98	251	279	60	688
TOPLAM	6.963	28.378	10.667	1.509	47.517

TİCARET BORSALARI

TİCARET BORSALARI	ÜYE SAYISI	TİCARI İŞLETME SAYISI				İŞLEM HACMI (TL)
		A.Ş	LTD.ŞTİ	DİĞER TİCARI İŞL. SAYISI	TOPLAM	
Bursa Ticaret Borsası	968	105	349	514	968	2.636.488.530
Gemlik Ticaret Borsası	252	2	5	245	252	1.063.749.547
Karacabey Ticaret Borsası	170	22	62	86	170	1.146.046.580
Mustafakemalpaşa Ticaret Borsası	130	6	31	93	130	456.653.096
Yenişehir Ticaret Borsası	80	12	14	54	80	821.436.670
TOPLAM	1.600	147	461	992	1.600	6.124.374.423

KOOPERATİFLER

KOOPERATİF TÜRÜ	SAYISI
Motorlu Taşıtlar Kooperatifi	152
Tüketim Kooperatifi	41
İşletme Kooperatifi	25
Tarım Satış Kooperatifi	24
Esnaf ve Sanatkârlar Kefalet Kooperatifi	19
Kooperatif Birlikleri	5
Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi	3
Diğer Kooperatifler	43
TOPLAM	312

ESNAF VE SANATKÂRLAR ODASI ÜYE SAYILARI

ODA	SAYISI
Bursa Muhtelif Esnaf ve Sanatkârlar Odası	3.736
Bursa Kahveciler ve Benzerleri Odası	2.564
Bursa Bakkallar Esnaf Odası	2.494
Bursa Servis Araçları İşletmecileri ve Halk Otobüsçüleri Esnaf Odası	2.360
Orhangazi Esnaf ve Sanatkârlar Odası	1.992
Bursa Lokantacılar, Kebapçılar, Köfteciler vb. Esnaf Odası	1.911
Bursa Kamyoncular ve Kamyonetçiler Esnaf Odası	1.889
Bursa Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odası	1.800
Gemlik Esnaf ve Sanatkârlar Odası	1.748
Bursa Seyyar Pazarcılar Esnaf Odası	1.596
Mudanya Esnaf ve Sanatkârlar Odası	1.458
İzmit Esnaf ve Sanatkârlar Odası	1.416
Diğer Odalar	40.869
TOPLAM (104 ODA)	65.833

*İlimizde ayrıca 5 adet yaş ve sebze meyve hali bulunmaktadır.

BEBKA VE KOSGEB FAALİYETLERİ

KOSGEB:

KOSGEB Bursa Müdürlüğü kayıtlı firma sayısı 47.762 olup, Türkiye’de kayıtlı firma sayısı olarak 3. sırada yer almaktadır. 2016 yılı içerisinde toplamda 2.416 firmaya 24.583.179 TL destek gerçekleştirilmiştir. Hem destek hem de firma sayısı olarak bakıldığında KOSGEB Bursa Müdürlüğü Türkiye’de 2. sırada yer almaktadır. Destekler programlar olarak ayrıldığında;

- Genel Destek Programı kapsamında 2.045 firmaya 13.633.277 TL,
- Girişimcilik Destek Programı kapsamında 376 firmaya 5.925.185 TL,
- ARGE, İnovasyon Endüstriyel Uygulama Destek Programı kapsamında 46 firmaya 2.716.589TL,
- KOBİ Proje Destek Programı kapsamında da 59 firmaya 1.569.405 TL destek sağlanmıştır.

2010-2016 yılları arasında İlimizde 5.965 firmaya 115.890.325 TL destek yapılmıştır. Son 6 yıllık dilimde hem destek hem de firma sayısı olarak bakıldığında KOSGEB Bursa Müdürlüğü Türkiye’de 3. sırada yer almaktadır.

BEBKA:

2016 yılı içerisinde İlimizde Havacılık - Raylı Sistemler - Savunma Sanayi Mali Destek Programı kapsamında 11 projeye 4.929.929 TL destek sağlanmıştır. Projelerin ilçeler olarak dağılımına baktığımızda; 8’inin Nilüfer, 2’sinin Osmangazi, 1’inin de Yenişehir’dir.

EĞİTİM MİLLİ EĞİTİM

OKUL TÜRÜ	OKUL SAYISI	DERSLİK SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI
Resmi Okul	1.112	15.404	493.477	27.343
Özel Okul	359	4.254	49.339	5.572
TOPLAM	1.471	19.658	542.816	32.915

SON 3 YILLIK İSTATİSTİKLER

OKUL TÜRÜ	2014-2015	2015-2016	2016-2017
OKUL SAYISI	1.466	1.445	1.471
DERSLİK SAYISI	17.011	18.981	19.658
ÖĞRENCİ SAYISI	523.896	528.365	542.816
ÖĞRETMEN SAYISI	29.976	33.133	32.915

2016-2017 EĞİTİM DÖNEMİ

	TOPLAM	OKUL ÖNCESİ	İLKOKUL	ORTA-OKUL	ORTA ÖĞRETİM (GENEL)	ORTA ÖĞRETİM (MESLEKİ VE TEKNİK)
Okul Sayısı	1.471	199	480	458	229	105
Derslik Sayısı	19.658	1.163	7.304	4.613	5.016	1.562
Öğretmen Sayısı	32.915	1.078	9.476	10.113	9.874	2.374
Öğrenci Sayısı	542.816	43.038	171.782	178.208	132.287	17.501
Derslik Başına Öğrenci	28	37	24	39	26	11
Öğrtm Başına Öğrenci	17	40	18	18	13	7

OKUL ÖNCESİ OKULLAŞMA ORANLARI

	2014-2015			2015-2016		
	ERKEK	KIZ	TOPLAM	ERKEK	KIZ	TOPLAM
3-5 YAŞ	35,91	35,01	35,47	35,25	34,20	34,74
4-5 YAŞ	45,42	44,21	44,83	46,24	44,58	45,43
5 YAŞ	61,51	58,84	60,21	61,39	58,68	60,08

İLKÖĞRETİM - ORTAÖĞRETİM OKULLAŞMA ORANLARI

	2014-2015			2015-2016		
	ERKEK	KIZ	TOPLAM	ERKEK	KIZ	TOPLAM
İLKÖĞRETİM	97,17	97,33	97,25	96,83	97,21	97,01
ORTAÖĞRETİM	84,08	85,15	84,60	84,45	85,73	85,07

2016 - 2017 MESLEKİ EĞİTİM ÖĞRENCİ ORANLARI

	BURSA		TÜRKİYE	
	SAYI	ORAN (%)	SAYI	ORAN (%)
Genel Liseler Toplamı	61.728	41,21	2.036.028	48,18
Meslek Liseleri Toplamı	88.060	58,79	2.189.911	51,82
TOPLAM	149.788		4.225.939	

Bursa lise eğitimi için meslek lise öğrenci sayısı %59 oranı ile Türkiye oranı olan %52'nin üzerindedir. Bu oran Avrupa Birliği ülkelerinde %65'tir.

YABANCI ÖĞRENCİLERİ DAĞILIMI

	SURİYELİ	IRAKLI	DİĞER	TOPLAM
Okul Öncesi	600	5	76	681
İlköğretim	9.748	90	396	10.234
Ortaöğretim	2.099	71	218	2.388
Lise	538	32	248	818
TOPLAM	12.985	198	938	14.121

YATILI OKULLAR

OKUL TÜRÜ	KURUM SAYISI	YATAK KAPASİTESİ	BARINAN ÖĞRENCİ SAYISI	DOLULUK ORANI (%)
Yatılı Bölge Ortaokulu	3	544	234	43,0
Özel Eğitim	1	110	92	83,6
Genel Ortaöğretim	15	2.320	2.009	86,6
Mesleki ve Teknik Eğitim	12	2.003	1.122	56,0
Din Öğretimi	20	2.017	1.195	59,2
TOPLAM	51	6.994	4.652	66,5

EĞİTİME %100 DESTEK PROJESİNDE SON DURUM

İmzalanan Protokol Sayısı	139
Bina Sayısı	202
Derslik Sayısı	2.460
Derslik Dışı Bina Sayısı	98
Nakdi Yardım	5.295.000
TOPLAM YARDIM (TL)	350.369.000

İlimiz eğitimine hayırseverlerin %100 destek katkısı bakımından ilk 5 il içerisinde yer almaktadır. 2016 yılı sonu itibarıyla hayırseverlerle; 2.460 derslikli 202 okul ve 98 derslik dışı bina yapımını kapsayan 355.590.000 TL tutarında 139 protokol imzalanmış ve projelerin yapımına başlanmıştır. Okul, atölye, spor salonu, çok amaçlı salon, uygulama oteli, pansiyon tamamlanarak eğitimin hizmetine verilmiş olup diğer projelerde çalışmalar devam etmektedir.

- ✓ İlimizde 41 derslikli 3 adet yatılı bölge okulunda 625 öğrenci eğitim almakta olup 69 öğretmen görev yapmaktadır.
- ✓ İlimizde mesleki ve teknik ile okuma yazma kurslarına 230.572 kursiyer katılmış, 174.368 kursiyer belge almıştır.

YÜKSEKÖĞRETİM İDARİ BİRİMLER

	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	FARUK SARAÇ TASARIM MESLEK YÜKSEKOKULU	TOPLAM
Fakülte	14	6	0	20
Enstitü	4	2	0	6
Yüksekokul	1	1	0	2
Meslek Yüksekokul	16	0	1	17
Konservatuar	1	0	0	1
Uygulama ve Araştırma Merkezi	20	2	0	22

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

*16 yerleşkede 15.576.463 m² toplam alana sahiptir. 765.281 m² alanda hizmet vermektedir. Öğrenci başına düşen eğitim, sağlık, barınma, kültür, spor, araştırma vb. amaçlar için kullanılan kapalı metrekare alanı 10.81'dir.

BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

*2 yerleşkede 100.811 m² toplam alana sahiptir. 83.915 m² alanda hizmet vermektedir.

FARUK SARAÇ TASARIM MESLEK YÜKSEKOKULU

*1 yerleşkede 8.000 m² toplam alana sahiptir. 5.100 m² alanda hizmet vermektedir.

AKADEMİK PERSONEL SAYISI

	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	FARUK SARAÇ TASARIM MESLEK YÜKSEKOKULU	TOPLAM
Profesör	493	17	0	510
Doçent	291	28	0	319
Yardımcı Doçent	289	53	0	342
Öğretim Görevlisi	285	0	14	299
Okutman	164	31	0	195
Araştırma Görevlisi	845	71	0	916
Uzman	54	11	0	65
TOPLAM	2.421	211	14	2.646

ÖĞRENCİ SAYISI

	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	FARUK SARAÇ TASARIM MESLEK YÜKSEKOKULU	TOPLAM
Lisansüstü Eğitim	7.309	815	0	8.124
Lisans Eğitimi	41.449	2.033	356	43.838
Ön Lisans Eğitimi	21.597	19	0	21.616
Tıpta Uzmanlık	399	0	0	399
Konservatuar Eğitimi	63	0	0	63
TOPLAM	70.817	2.867	356	74.040

YURTLAR

YURLARDAKİ ÖĞRENCİ SAYILARI VE DOLULUK ORANLARI

	KAPASİTE	KAYITLI	BOŞ YATAK	DOLULUK ORANI (%)
Orhangazi Yurdu (Erkek)	600	581	19	97
Uludağ Yurdu (Kız)	1.940	1.807	133	93
Emir Sultan Yurdu (Erkek)	1.112	1.111	1	100
Gemlik Yurdu (Karma)	396	387	9	98
Halime Hatun Yurdu (Kız)	1.272	1.201	71	94
Nilüfer Hatun Yurdu (Kız)	409	269	140	66
Malhun Hatun Yurdu (Kız)	193	190	3	98
Mehmed Zahid Kotku Yurdu (Erkek)	653	619	34	95
Karacabey Yurdu Müdürlüğü	360	332	28	92
Şirin Hatun Yurdu Müdürlüğü	478	398	80	83
TOPLAM (10 ADET)	7.413	6.895	518	93

* Kredi ve Yurtlar Kurumuna ait 10 yurttaki yatak kapasitesi 7.413 olup, bunun 6.895'i doludur. Toplam doluluk oranı %93'tür.

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ KAPSAMINDAKİ YURTLAR

YILLAR	YURT SAYILARI (Adet)	YURT YATAK KAPASİLERİ	YURTTA KALAN ÖĞRENCİ SAYILARI	YURLARDAKİ DOLULUK ORANI (%)
2014	104	11.459	6.980	61
2015	106	11.647	6.693	57
2016	108	11.806	7.535	64
2017	85	9.849	6.050	61

SAĞLIK
HASTANELER

YATAKLI TEDAVİ KURUMLARI		HASTANE SAYISI	YATAK SAYISI
SAĞLIK BAKANLIĞINA BAĞLI	Eğitim ve Araştırma Hastaneleri	1	1.371
	Devlet Hastaneleri	18	3.631
	İlçe Entegre Hastaneleri	3	45
	Sağlık Bakanlığı TOPLAM	22	5.047
Üniversite Hastaneleri		1	844
Özel Hastaneler		18	1.270
İL GENELİ		41	7.161

YATAK SAYILARI

Hastaneler	Adet	Toplam Yatak Sayısı	Yoğun Bakım Yatak Sayısı	Nitelikli Yatak Sayısı	Nitelikli Hasta Yatak Sayısı Oranı (%)
Eğitim ve Araştırma Hastaneleri	1	1.371	184	787	66,3
İl Merkezi Genel ve Dal Hastaneleri	9	2.365	291	713	36,0
İlçe Merkezi Genel ve Dal Hastaneleri	9	1.266	115	1.026	89,1
İlçe Entegre Hastaneleri	3	45	0	10	22,2
KAMU TOPLAMI	22	5.047	590	2.536	58,1
ÜNİVERSİTE	1	844	96	544	72,7
ÖZEL TOPLAMI	18	1.270	394	876	100,0
GENEL TOPLAM	41	7.161	1.080	3.956	66,8

SAĞLIK ÇALIŞANLARI

İNSAN GÜCÜ	SAĞLIK BAKANLIĞI	ÖZEL KURUMLAR	U.Ü. TIP FAKÜLTESİ	DİĞER KURUMLAR	GENEL TOPLAM
Uzman Hekim	1.366	1.003	328	9	2.706
Pratisyen Hekim	1.141	144	9	18	1.312
Asistan Hekim	183	0	368	0	551
TOPLAM HEKİM SAYISI	2.690	1.147	705	27	4.569
Diş Hekimi	275	564	0	2	841
Eczacı	81	921	11		1.013
Hemşire	3.459	1.079	747	29	5.314
Ebe	1.569	134	33	9	1.745
Diğer Sağlık Personeli	2.967	1.181	290	89	4.527

AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI HİZMETLERİ

	2002	2014	2015	2016
ADSM	1	3	3	3
Diş Hastanesi	-	-	1	1
Diş Hekimi	75	226	275	275
Ünite Sayısı	50	222	284	293

AMBULANS SAYISI

112 Acil Servis Ambulansı	95
S.B. Hastanelerinde Bulunan Ambulans	46
Sağlık Bakanlığı	141
Üniversite	0
Belediyeler	26
Diğer Kamu Ambulansları	5
Özel Ambulans	35
GENEL TOPLAM	207

*60 adet Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu vardır.

*2 adet motorsiklet ambulansı vardır.

112 ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ

	2014	2015	2016
112 Ambulans Sayısı	76	84	95*
Ambulans Başına Düşen Nüfusu	36.678	33.185	30.541
Faal İstasyon Sayısı	52	60	60
İstasyon Başına Düşen Nüfus	53.606	47.376	48.357
İlk 10 dakikada kentsel vakaya ulaşım oranı (%)	86	86	97
İlk 30 dakikada kırsal vakaya ulaşım oranı (%)	95	95	96

* 2 tane de motorsiklet ambulans vardır.

2016 yılı içerisinde uçak ambulans ile hasta taşınmazken, helikopter ambulans ile 418 hasta taşınmıştır.

DOĞUM YÖNTEMLERİ VE SAYILARI

	SAĞLIK BAKANLIĞI	ÜNİVERSİTE	ÖZEL HASTANELER	TIP MERKEZLERİ	2016 TOPLAMI	2015 TOPLAMI	DEĞİŞİM (2015-2016)
Primer (İlk) Sezeryan Sayısı	4.137	313	7.425	0	11.875	11.915	-40
Normal Doğum Sayısı	15.101	421	5.445	481	21.448	20.162	1.286
Müdahaleli Doğum Sayısı	250	30	223	0	503	960	-457
Sezeryan Doğum Sayısı	10.222	597	13.767	344	24.930	24.751	179
TOPLAM DOĞUM SAYISI	25.573	1.048	19.435	825	46.881	45.873	1.008
Sezeryan Doğum Oranı (%)	40,0	57,0	70,8	41,7	53,2	54,0	-0,8
Toplam Doğum İçinde Primer Sezeryan Oranı (%)	16,2	29,9	38,2	0,0	25,3	26,0	-0,7

ORGAN NAKLİ

NAKİL TÜRÜ	2014			2015			2016		
	TÜRKİYE	BURSA	ORAN	TÜRKİYE	BURSA	ORAN	TÜRKİYE	BURSA	ORAN
Böbrek Nakli	2.923	163	5,58	3.204	183	5,71	3.422	201	5,87
Karaciğer Nakli	1.212	69	5,69	1.216	83	6,83	1.396	93	6,66
Kornea Nakli	3.538	84	2,37	3.068	67	2,18	3.038	71	2,34

2009 yılında milyon nüfus başına 1.8'le başlayan organ bağış oranları 2014 yılına geldiğimizde yaklaşık 6 kat artarak 10.35, 2015 yılında da 15 ppm (ppm: Milyonda bir) ve 2016 yılında da 22 ppm ile Türkiye'de bugüne kadar ulaşılan en yüksek orana ulaşmıştır.

Bursa bölgesine baktığımızda bölgemizde bulunan nakil merkezlerine kayıtlı hastalarımız 2009 yılına göre bugün 10 kat daha fazla organ nakli olma şansına sahiptir. Yine 2016 yılında bölgemizde bulunan hastalarımız Türkiye geneline göre 2 kat daha fazla organ nakli olma şansına sahiptir.

KÜLTÜR VE TURİZM

KÜLTÜR VARLIKLARI

ANITSAL	SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ	ARKEOLOJİK SİT	KENTSEL SİT	ASKERİYE	TOPLAM
797	2.950	192	21	3	3.963

TESİSLER

BELGE TÜRÜ	TESİS SAYISI	ODA	YATAK
Yatırım Belgeli	30	3.113	6.471
İşletme Belgeli	66	5.119	10.431
Belediye Belgeli	179	5.524	11.950
TOPLAM	275	13.756	28.852

*İlimizde ayrıca;

- 246'sı A Grubu, 3'ü B Grubu, 18'i C Grubu toplam 267 acente,
- 12.818 kişi kapasiteli 35 tesis (1./2./Özel lokanta),
- 1.240 kişi kapasiteli 4 günübirlik tesis bulunmaktadır.

TURİST SAYISI

YILI	YERLİ	YABANCI	GENEL TOPLAM	DEĞİŞİM (%)	DOLULUK ORANI	ORT. KALIŞ SÜRESİ
2014	802.286	209.643	1.011.929	13,58	40,62	1,83
2015	853.913	295.429	1.149.342		42,48	1,82
2016	983.061	242.648	1.225.709	6,64	40,17	1,78

* Yerli ve yabancı turistlerin ortalama kalış sürelerine ayrı ayrı baktığımızda yerli turistler 1,67, yabancı turistler ise 2,13 gün kalmaktadır.

KONAKLAMA TESİSLERİ

TESİSLER		İL MERKEZİ	İLÇELER	ULUDAĞ	TOPLAM
5 Yıldızlı	Tesis Sayısı	7	-	-	7
	Oda Sayısı	1.291	-	-	1.291
	Yatak Sayısı	2.610	-	-	2.610
4 Yıldızlı	Tesis Sayısı	11	3	4	18
	Oda Sayısı	988	244	799	2.031
	Yatak Sayısı	1.977	488	1.698	4.163
3 Yıldızlı	Tesis Sayısı	13	11	1	25
	Oda Sayısı	928	484	20	1.432
	Yatak Sayısı	1.841	1.007	39	2.887
2 Yıldızlı	Tesis Sayısı	2	4	-	6
	Oda Sayısı	59	122	-	181
	Yatak Sayısı	118	246	-	364
Diğer	Tesis Sayısı	6	4	-	10
	Oda Sayısı	91	593	-	684
	Yatak Sayısı	224	183	-	407

ULUDAĞ ZİYARETÇİ SAYISI

Ulaşım Aracı	2014	2015	2016
Araçla	680.000	657.000	806.000
Teleferikle	80.000	600.000	600.000
TOPLAM	760.000	1.257.000	1.406.000

**MEVSİMLERE GÖRE ZİYARETÇİ
GİRİŞ YÜZDELERİ (%)**

Kış	38
İlkbahar	16
Yaz	32
Sonbahar	14

BASIN YAYIN KURULUŞLARI

Gazete	67
Dergi	16
Televizyon	8
Radyo	33
Sinema	15
Sinema Salonu	76
Sinema Salonu Koltuk Sayısı	8.839
Tiyatro	18
Tiyatro Koltuk Sayısı	6.946

İLİMİZDE YER ALAN MÜZELER

BAĞLI OLDUĞU KURUM	MÜZE ADI	ZİYARETÇİ SAYILARI				
		2014	2015	2014-2015 FARKI	2016	2015-2016 FARKI
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	Arkeoloji Müzesi	8.625	5.092	-41	10.905	114
	Atatürk Müzesi	38.452	36.680	-5	39.951	9
	Türk İslam Eserleri Müzesi	26.304	16.804	-36	22.076	31
	Osmanlı Evi Müzesi	20.861	22.957	10	18.475	-20
	Mudanya Mütareke Evi Müzesi	10.256	28.751	180	55.673	94
	Yenişehir Şemaki Evi Müzesi	2.952	2.217	-25	2.425	9
	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI TOPLAMI	107.450	112.501	5	149.505	33
BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	Kent Müzesi	67.643	59.133	-13	58.321	-1
	Merinos Tekstil ve Sanayi Müzesi	46.803	49.902	7	59.258	19
	Merinos Enerji Müzesi	29.327	28.570	-3	42.562	49
	Karagöz Müzesi	64.431	92.676	44	87.803	-5
	Hünkar Köşkü Müzesi	42.774	37.478	-12	35.888	-4
	Bursa Göç Tarihi Müzesi	11.013	48.481	340	38.523	-21
	Hüsnü Züher Evi Yaşayan Müzesi	492	267	-46	361	35
	Arkeopark Aktopraklık Höyük / Açık hava Müzesi	328	1.250	281	7.511	501
	Cumalıkızık Köy Müzesi	0	81.681	-	160.419	96
	Bilim ve Teknoloji Müzesi	120.129	87.518	-27	139.568	59
	TÜRBELER					
	Muradiye Külliyesi	2.364.427	1.244.428	-47	200.172	-84
	Osmangazi - Orhangazi Müzesi	429.431	464.058	8	500.615	8
	Yeşil Türbe	413.165	510.624	24	433.767	-15
	1. Murat Türbesi	51.599	57.627	12	95.646	66
	Yıldırım Beyazıt Türbesi	31.692	32.669	3	20.581	-37
	Üftade Tekkesi	13.194	30.398	130	38.827	28
BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TOPLAMI	3.686.448	2.826.760	-23	1.919.822	-32	
TOFAŞ	TOFAŞ Araba Müzesi	48.315	50.743	5	54.829	8
GENEL TOPLAM		3.842.213	2.990.004	-22	2.124.156	-29

SPOR TESİS VE KULÜPLER

	Yıllar		
	2014	2015	2016
Spor Tesisleri	67	69	69
Spor Kulübü	484	515	550
Spor Salonu	20	20	20
Gençlik Merkezi	2	3	4
Gençlik Merkezi Üye Sayısı	42.238	57.532	65.241

Spor tesislerinde; 11 stadyum, 15 nizami futbol sahası, 20 spor salonu, 2 kapalı yüzme havuzu, 21 semt sahaları bulunmaktadır.

SPORCU SAYILARI

	Yıllar		
	2014	2015	2016
Lisanslı Sporcu Sayısı	122.798	137.371	179.569
Faal Futbolcu Sayısı	20.251	20.122	19.320
Milli Sporcu Sayısı	78	164	198

MÜSABAKALAR VE ÖDÜLLER

	YILLAR		
	2014	2015	2016
İlimizde Düzenlenen Müsabaka Sayısı	10.860	9.959	9.735
İlimizde Düzenlenen Ulusal Müsabaka Sayısı	846	765	1.850
İlimizde düzenlenen Okul Müsabaka Sayısı	828	961	732
İlimizde Düzenlenen Yerel Müsabaka Sayısı	9.182	8.223	7.153
İlimizde Düzenlenen Uluslararası Müsabaka Sayısı	4	10	18
Alınan Uluslararası Bazda Ödül Sayısı	56	112	54
Alınan Ulusal Bazda Ödül Sayısı	472	564	492

MADALYALAR

MADALYALAR	2014		2015		2016	
	Ulusal	Uluslararası	Ulusal	Uluslararası	Ulusal	Uluslararası
Altın Madalya	145	15	128	50	152	15
Gümüş Madalya	143	12	137	33	135	20
Bronz Madalya	184	29	299	29	205	19
TOPLAM	528		676		546	

SOSYAL HİZMETLER

YATILI KURULUŞLAR

KURULUŞ	KAPASİTE	KALAN
Çocukevleri Koordinasyon Merkezi (27 Ev)	153	147
Dr. Rüştü Burlu Çocuk Evleri Sitesi Müd. Çocuk Koruma İlk Müdahale Değ. Br. (Erkek)	54	28
Sırameşeler Çocuk Evleri Sitesi Müd.	99	127
Ovaakça Çocuk Destek Merkezi Müd Çocuk Koruma İlk Müdahale Değ. Br (Kız)	76	44
Kaplıkaya Çocuk Destek Merkezi Müd.	25	6
A. Osman Sönmez Huzurevi Y.B.R.M. Müd.	316	282
Yenişehir Huzurevi Yaşlı Bakım ve R.M. Müd.	88	91
Yenice Engelsiz Yaşam Bak.Reh. ve ADM Md	76	73
Bursa Kadın Konukevi Müdürlüğü	40	35
TOPLAM	927	833

AİLEYE DÖNÜŞ VE AİLE YANINDA DESTEK KAPSAMINDA SOSYAL VE EKONOMİK DESTEK VERİLEN ÇOCUKLAR

Yıllar	Korunmaya Muhtaç Durumda Olup Korunma Kararı Alınmadan Aile Yanında Desteklenen Çocuk Sayısı			Destek Verilen Korunma Kararlı Çocuk Sayısı			Kullanılan Ödenek (TL)
	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	
2015	1.075	1.102	2.177	7	23	30	12.608.613
2016	1.265	1.282	2.547	8	20	28	14.720.482

**SOSYAL VE EKONOMİK DESTEK, EVDE BAKIM VE
KURUM BAKIMI İÇİN YAPILAN ÖDEMELER**

Uygulanan Sosyal Hizmet Modeli	Çocuk Sayısı	Engelli Sayısı	Kişi Başına Verilen Ortalama Ücret (TL)	Ayda Verilen Toplam Ücret (TL)
Koruyucu Aile Yanında Bakılan	134		933	125.022
Sosyal ve Ekonomik Destek Alan	2.547		577	1.469.619
Evde Bakım Hizmeti Sağlanan	-	13.880	932,59	12.478.055
Özel Bakım Merkezlerinde Bakılan	-	550	2.410,86	1.325.973
TOPLAM	2.681	14.430		15.398.669

EVLAT EDİNDİRME HİZMETLERİ

Yıllar	Başvuru Sayısı	Kabul	Aile Yanına Yerleştirilen	Arada Bekleyen Aile	Red/Vazgeçme
2015	60	19	28	32	17
2016	55	7	29	34	15

KORUYUCU AİLE HİZMETLERİ

Yıllar	Koruyucu Aile Olmak İçin Başvuruda Bulunan Aile Sayısı	Koruyucu Aile Sayısı	Koruyucu Aile Yanında Bakılan Çocuk Sayısı		
			Kız	Erkek	Toplam
2015	72	119	83	55	138
2016	85	115	81	53	134

KREŞ VE GÜNDÜZ BAKİMEVLERİ

Yıllar	Kreş Sayısı	Faydalanan Çocuk Sayısı	Ücretsiz Kreş Hizmeti
2015	51	2.107	56
2016	49	2.395	51

DOĞUM YARDIMI

Yıllar	Faydalanan Kişi/Aile Sayısı	Çocuk Sayısı	Aktarılan Kaynak Tutarı (TL)
2015	21.445	21.809	8.765.788
2016	37.453	38.087	15.353.261

KADIN KONUKEVİNE KABUL EDİLEN KADINLAR

Yıllar	Kabul Edilen Kadın Sayısı	Kabul Edilen Çocuk Sayısı
2015	117	60
2016	92	39

KOZA ŞİDDETİ ÖNLEME VE İZLEME MERKEZİ

YILLAR	HİZMET TÜRLERİ			HİZMET ALAN KİŞİ SAYILARI				TEDBİR KARARI SAYILARI		
	Rehberlik Veren Kişi	Psiko-sosyal Destek Verilen Kişi	Kadın Konukevi İşlemi	Kadın	Erkek	Çocuk	Toplam	Koruyucu Tedbir Kararı	Önleyici Tedbir Kararı	Toplam Tedbir
2015	106	106	713	1.588	78	596	2.262	486	4.860	5.346
2016	170	170	915	1.605	72	493	2.170	682	6.357	7.039

ŞEHİT VE GAZİLERE YÖNELİK İŞLEMLER

	2015	2016
Toplam Başvuru	98	112
Ataması Yapılan	88	61
Atanmaya Hazır Bekleyen	-	3
Uyuşmazlık Komisyonuna Havale	-	3
Eksik Evrak Nedeniyle Bekleyen	-	41
İstihdamı Reddedilen	10	4

SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI YARDIMLARI

YARDIM TÜRÜ	2014		2015		2016	
	Kişi Sayısı	Miktar (TL)	Kişi Sayısı	Miktar (TL)	Kişi Sayısı	Miktar (TL)
Gıda Yardımı	64.558	6.981.102	109.405	8.309.641	121.596	8.466.141
Giyim Yardımı	1.626	811.781	1.070	11.253	6.102	548.281
Yakacak Yardımı	55.376	10.476.818	41.490	8.163.251	42.798	12.348.638
Eğitim Yardımı	5.604	962.085	6.736	1.233.268	4.418	713.738
Geçimini Temin Edici Yardım	12.447	2.623.457	16.756	2.061.834	24.431	2.771.574
Geçici Nakdi Yardım	7.430	1.758.738	14.143	2.625.722	15.013	2.410.566
Sürekli Nakdi Yardım	14.456	2.414.870	33.728	3.446.746	40.340	3.809.514
Diğer Yardımlar	14.841	2.592.999	25.487	3.903.587	19.712	3.162.879
TOPLAM	176.338	28.621.851	248.815	29.755.301	274.410	34.231.330

VAKIFLAR

VAKIFLARIN TÜRLERİ	SAYISI
Mülhak Vakfı (Şeyh Vani)	1
Cemaat Vakfı (Musevi Cemaati)	1
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	18
903 S. Y. K. Yeni Vakıflar	72
Şubeler	81
TOPLAM	173

* Şubeler çıkarıldığında merkezi Bursa'da bulunan vakıf sayısı 92'dir.

AMAÇLARINA GÖRE FAALİYET GÖSTEREN VAKIFLAR

AMAÇLARI	SAYISI
Eğitim ve Sağlık Amaçlı	40
Sosyal ve Kültür Amaçlı	15
Sosyal Hizmet Amaçlı	10
Sağlık ve Eğitim Amaçlı	10
Eğitim Amaçlı	7
Kültür ve Hizmet Amaçlı	5
Sağlık Amaçlı	5
Diğer Amaçlı	81
TOPLAM	173

*Kaynak: Bursa Vakıflar Bölge Müdürlüğü

VAKIF GELİRLERİ

GELİRİN ADI	GELİR (TL)
Taşınmaz Kira Gelirleri	11.372.162
Faiz Gelirleri	423.813
Mazbut Vakıflara Ait Taşınmaz Satış Gelirleri	786.520
Mazbut Vakıf Taviz Bedelleri	668.012
Diğer Gelirler	688.352
TOPLAM	13.938.859

*Kaynak: Bursa Vakıflar Bölge Müdürlüğü

YARDIMLAR

YARDIM KONULARI	KİŞİ SAYISI	AYLIK TUTAR	HARCAMA TUTARI (12 Aylık)
Muhtaç Maaşı	201	601,43	1.450.649
Ortaöğretim Bursu Alan Öğrenci	294	60	211.680
Yükseköğrenim Bursu Alan Öğrenci	63	200	151.200
TOPLAM	558	861,43	1.813.529

*Kaynak: Bursa Vakıflar Bölge Müdürlüğü

KURU GIDA YARDIMLARI

YARDIM TÜRÜ	KOLİ SAYISI	KOLİ TUTARI (TL)	HARCAMA TUTARI (12 Aylık)
(A) Grubu (1-2 Kişilik, 14 Kg)	96	76,179	7.313
(B) Grubu (3-4 Kişilik, 14 Kg)	840	111,501	93.661
(C) Grubu (5 ve Üzeri Kişi, 14 Kg)	1.332	131,534	175.203
GENEL TOPLAM	2.268		276.177

*Kaynak: Bursa Vakıflar Bölge Müdürlüğü

**HER KURU GIDA KOLİSİNDE
BULUNAN TEMEL MALZEMELER**

Çay	Nohut
Şeker	Bulgur
Salça	Şehriye
Zeytin	Pirinç
Ayçiçek Yağı	Tahin Helvası
Kuru Fasülye	Kuru Üzüm
Makarna	Un
Kırmızı Mercimek	

*Kaynak: Bursa Vakıflar Bölge Müdürlüğü

DİN HİZMETLERİ

İmam - Hatip	1.592
Müezzin - Kayyım	441
Öğretici	780
Vaiz	84
Camii	1.702
Kur'an Kursu	538
Kur'an Kurslarında Okuyan Kursiyer	20.325

DERNEKLER

	BURSA	TÜRKİYE	ORANI (%)	TÜRKİYE SIRASI
Dernek Sayısı	4.692	109.194	4,3	4
Dernek Üyesi Sayısı	417.387	10.994.886	4,0	4
Dernek Başına Düşen Kişi Sayı	89	101	-	-
Kamu Yararı Statüsü Bulunan Drnk (Mrk)	11	390	-	-
Kamu Yararı Statüsü Bulunan Dernek (Şb)	104	-	-	-
Kurulan Dernek Sayısı	409	-	-	-
Feshedilen Dernek Sayısı	150	-	-	-
Siyasi Parti Sayısı	40	93	-	-
İşçi Sendikası	38	179	-	-
Kamu Görevlileri Sendikası	35	173	-	-

ÜYE SAYISINA GÖRE İLK BEŞ DERNEK

Türkiye Emekliler Derneği	25.904
Orhaneli Keles Büyükorhan Harmancık ve Osmangaziye Bağlı Dağ Köyleri Yardımlaşma ve Kültür Derneği	9.405
Balkan Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği	7.701
Tüketicileri Koruma Derneği	7.495
Türkiye Emekliler Derneği Nilüfer Şubesi	5.700

DERNEKLERİN AMAÇLARINA GÖRE DAĞILIMI

DERNEKLER	SAYISI	TOPLAM DERNEK SAYISINA ORANI (%)
Mesleki ve Dayanışma Dernekleri (Hemşeri Dernekleri Dâhil)	1.264	26,9
Spor Dernekleri	986	21,0
Dini Hizmetlere Yönelik Dernekler	944	20,1
Eğitim ve Araştırma Dernekleri	265	5,7
Kültür, Sanat ve Turizm Dernekleri	197	4,2
İnsani Yardım Dernekleri	139	3,0
Hak ve Savunuculuk Dernekleri	137	2,9
Diğer Dernekler	760	16,2
TOPLAM	4.692	100,0

ASAYİŞ VE GÜVENLİK

EMNİYET/JANDARMA SORUMLULUK ALANLARI

	NÜFUS	YÜZÖLÇÜMÜ (Km ²)
Polis Sorumluluk Alanı	2.466.682	907.194
Jandarma Sorumluluk Alanı	434.714	9.881

POLİS VE JANDARMA ASAYİŞ OLAY TABLOSU

OLAY TÜRÜ	POLİS BÖLGESİ OLAY SAYISI	JANDARMA BÖLGESİ OLAY SAYISI	TOPLAM
Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar	21.773	1.015	22.788
Kişilere Karşı İşlenen Suçlar	32.462	1.379	33.841
Topluma Karşı İşlenen Suçlar	5.179	537	5.716
Millete/Devlete Karşı İşlenen Suçlar	1.003	78	1.081
Takibi Gereken Suçlar	24.721	3.021	27.742

POLİS VE JANDARMA SORUMLULUK BÖLGESİNDE MEYDANA GELEN TRAFİK KAZALARI

YILLAR	ÖLÜMLÜ KAZA SAYISI	ÖLÜ SAYISI	YARALAMALI KAZA SAYISI	YARALI SAYISI	MADDİ HASARLI KAZA SAYISI	TOPLAM KAZA SAYISI
2014	117	154	6.461	8.247	9.462	16.040
2015	68	73	5.412	5.480	11.270	16.750
2016	80	97	6.562	7.400	11.938	18.580

MOTORLU KARA TAŞITLARI

YILLAR	OTOMOBİL	MINIBÜS	OTOBÜS	KAMYONET	KAMYON	MOTOSİKLET	ÖZEL AMAÇLI	TRAKTÖR	DİĞER	TOPLAM	ORANSAL ARTIŞ (%)
2014	364.903	11.212	9.238	134.143	24.335	79.358	1.277	56.369	6.389	687.224	7,69
2015	398.668	12.432	9.046	142.497	25.771	84.332	1.513	58.392	7.394	740.045	
2016	436.264	13.417	8.970	151.851	20.173	89.377	1.706	60.184	15.796	797.738	7,80